

nowa EUROPA

PRZEGLĄD · NATOLIŃSKI

[Schengen – czas rozłamu?]

CECILIA MALMSTRÖM

18 Znaczenie zachowania systemu Schengen

Napisany specjalnie dla „Nowej Europy” artykuł autorstwa komisarz ds. wewnętrznych Unii Europejskiej Cecilii Malmström można interpretować jako stanowisko Komisji Europejskiej w kwestii dalszego rozwoju systemu Schengen. Autorka definiuje największe wyzwania, które trzeba podjąć, aby system ten mógł sprawnie funkcjonować. Chodzi zwłaszcza o nieszczelność granicy zewnętrznej, co powoduje w konsekwencji masową nielegalną imigrację. Napływ uchodźców wzmocnia tendencje państw współpracujących w ramach Schengen do przywracania kontroli na granicach wewnętrznych. W dalszej części autorka przedstawia propozycje Komisji, które mają na celu przeciwdziałanie erozji tego systemu i przygotowanie go do lepszego działania w sytuacjach kryzysowych.

ARTUR GRUSZCZAK

25 Schengen – kłopotliwy sukces

Podstawą rozważań autora jest przedstawienie genezy powstania strefy Schengen, przy czym nie ogranicza się jedynie do rozwoju instytucjonalnego Wspólnot Europejskich, ale pokazuje, że projekt ten jest owocem zacieśniania ekonomicznych, politycznych i społecznych więzi łączących państwa należące do tego obszaru. Przybliża również praktyczne aspekty funkcjonowania tego systemu, definiując trzy główne problemy ograniczające jego sprawne funkcjonowanie: zakres i charakter interpretacji przepisów schengenkich przez państwa członkowskie; sposób realizacji ich interesów narodowych; skuteczność instrumentów i metod międzynarodowej kontroli nad tą strefą. W ostatniej części artykułu odnosi się do aktualnej debaty nad przyszłością Schengen oraz podkreśla znaczenie hybrydowej konstrukcji całego systemu składającego się z połączonych mechanizmów wspólnotowych i międzyrządowych.

SERGIO CARRERA, ELSPETH GUILD,
MASSIMO MERLINO, JOANNA PARKIN

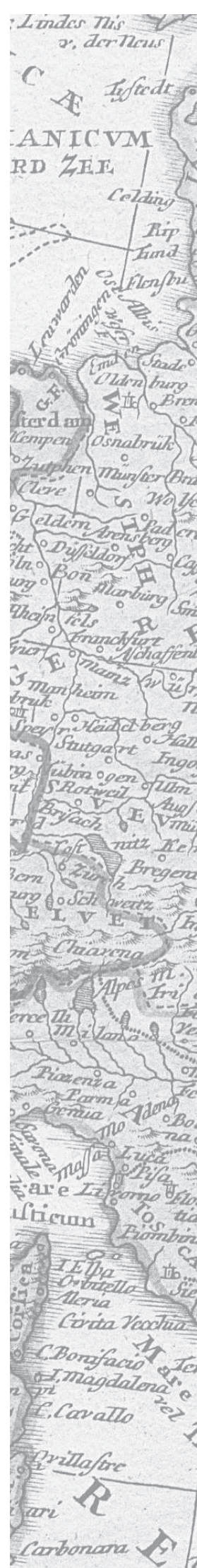
53 Wyścig z solidarnością. Strefa Schengen a spór francusko-włoski

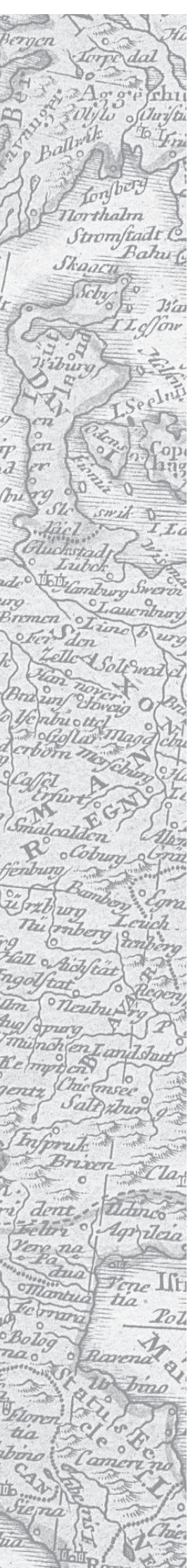
W kwietniu 2011 roku Francja jednostronnie wprowadziła kontrole na granicy z Włochami w celu powstrzymania napływu imigrantów przybyłych do Unii Europejskiej z ogarniętej niepokojami Afryki Północnej. Osoby próbujące przedostać się do Francji posiadały przyznane przez włoskie władze tymczasowe karty pobytu, umożliwiające swobodne podróżowanie w ramach strefy Schengen. Podjęte przez Francję działania wywołały dyplomatyczną awanturę z Włochami, w którą zaangażowały się inne państwa Unii i instytucje europejskie. Niniejszy artykuł bada zgodność podjętych przez Francję i Włochy środków z *aquis* Schengen. Autorzy przekonują, że spór francusko-włoski jest przykładem „wyścigu na dno”, w którym zostały naruszone zasady solidarności i lojalnej współpracy oraz poszanowania praw podstawowych. Przypadek ten ujawnia również problemy i słabości polityki migracyjnej oraz granicznej Unii Europejskiej.

YVES PASCOU AU

87 Mechanizm ewaluacyjny strefy Schengen i problem podstawy prawnej: przełamywanie impasu

Jednym z bezpośrednich skutków Arabskiej Wiosny było rozpoczęcie ożywionych dyskusji wokół problemu zarządzania strefą Schengen. Pakiet propozycji zaprezentowanych przez Komisję Europejską zapoczątkował nową debatę o możliwości przywrócenia kontroli na wewnętrznych granicach, wskrzeszając również „stary” postulat skuteczniejszej oceny implementacji przepisów Schengen. Jednak rozmowy na temat tej ostatniej propozycji znalazły się w impasie z powodu sporów wokół określenia podstawy prawnej, która zadecyduje o udziale – lub pominięciu – Parlamentu Europejskiego w tym procesie.

HUGO BRADY

98 Na ratunek strefie Schengen: jak utrzymać przywilej podróżowania bez paszportu po Europie?

Imigracja staje się coraz częstszym tematem debat politycznych w państwach należących do strefy Schengen. W wielu z nich do głosu dochodzą partie odwołujące się do rozpowszechnionych w tych krajach nastrojów niechęci wobec imigrantów, a także do argumentów kwestionujących zasadność braku kontroli granic między państwami systemu Schengen. Na tym tle autorzy artykułu przedstawiają największe dylematy, których rozwiązanie będzie miało fundamentalne znaczenie dla przyszłości współpracy schengenkiej: kwestie dalszego członkostwa w tej strefie Grecji, niewywiązującej się ze swoich obowiązków, oraz podjęcia ostatecznej decyzji o włączeniu Bułgarii i Rumunii do tego systemu. Problemy te są ze sobą powiązane: nieszczęlna granica grecko-turecka oraz połączenie terytorium Grecji z pozostałymi krajami strefy Schengen poprzez włączenie do niej Bułgarii i Rumunii mogłoby spowodować wzmożony napływ nielegalnych imigrantów do państw Europy Zachodniej. Autorzy rekomendują zawarcie nowej umowy z Turcją w sprawie migracji jako częściowe rozwiązanie istniejących problemów.

PIOTR RAKOWSKI

120 Projekt zwany Schengen: początek końca czy zakończenie trudnych początków?

Autor koncentruje swoją uwagę na debacie nad przyszłością systemu Schengen, którą wywołała francusko-włoska propozycja ustanowienia nowego „mechanizmu czasowego wprowadzania kontroli na granicach wewnętrznych UE”. W chronologicznym porządku przypomina najważniejsze propozycje i pomysły przypadające na czas polskiej i duńskiej prezydencji. W ostatniej części artykułu stara się też przewidzieć, jak będzie wyglądała przyszłość całego projektu.

[Esej o Europie]

ANGELIKA SIEHR

142 „Odkrycie” wymiaru przestrzennego w polityce europejskiej. Nowe formy *territorial governance* w Unii Europejskiej

Angelika Siehr koncentruje się na rzadko łączonym z Unią Europejską pojęciu terytorialności oraz przestrzeni. Zestawia proces integracji europejskiej z koncepcją rozwoju przestrzennego, która prowadzi do rozbudowy struktur sieciowych. W swoich rozważaniach porusza takie zagadnienia, jak koncepcje europejskiego rozwoju przestrzennego czy stosunek pojęcia przestrzeni do terminu „sieć”. Poddaje analizie struktury o charakterze sieciowym, bada powody, dla czego one powstają, a zarazem zestawia zagrożenia i szanse związane z rozwojem tych struktur w kontekście *territorial governance* Unii Europejskiej.

[Recenzje]

TOMASZ F. KRAWCZYK

186 Konstytucyjne zawiąsy Niemiec

JOSEF ISENSEE, PAUL KIRCHHOF, red., *Handbuch des Staatsrechts*, t. IX, Heidelberg: C. F. Müller, 2011.

MARCIN SOBALA

188 Konceptualizując relacje w Europie

TOMASZ GRZEGORZ GROSE, *W objęciach europeizacji. Wybrane przykłady z Europy Środkowej i Wschodniej*, Warszawa: Instytut Studiów Politycznych PAN, 2012.

MICHAŁ Z. DŁUGOSZ

191 Europa według Gnesotto

NICOLE GNESOTTO, *Przyszłość Europy strategicznej*, Warszawa: Polski Instytut Stosunków Międzynarodowych, 2012.

198 [Noty o autorach]